

ABONAMENT:

pentru
Austro-Ungaria:
Pe an cor. 5.—
Pe 1/2 an c. 2.50
pentru
Romania și Streinatate
Pe an cor. 10.—
Un nr. 10 fill. —

OLTEANUL

FOAIE SĂPTĂMÂNALĂ, SOCIALĂ, CULTURALĂ ȘI ECONOMICĂ.

INSERTIUNI

se primesc cu
prețuri reduse.

Scrisori nefran-
cate se refuză.

Manuscripte nu
se înapoiază.

Director: DR. IGAN ȘENCHEA.

REDACTIA ȘI ADMINISTRAȚIA:
Făgăraș, Vâr-tér Nr. 47, (casele I. Peia).

EDITOR-PROPRIETAR:
CONSTANTIN POPP.

Ziaristii noștri.

La noi Românii simțim încă și astăzi lipsă de ziarști calificați. Toate popoarele să străduiesc azi a-și avea o pleiadă de conducători probați. Nu greșim deloc, când afirmăm, că ziarștii, în cel mai înalt înțeles al cuvântului, sunt dimpreună cu ceilalți cărturarii poporului.

E frumos, când cutăruia, sau cutăruia i se atribue atributul de conducător al poporului, numai cât acel cărturar să și merite în adevăr această atribuțiune. La noi este, adeseori, mare învălmășală de fraze și atribuțiuni, când mulți pigmei naționali își aroagă titlu de conducători sau *dictator*.

În special la noi Românii să face multă paradă cu titlurile și cu funcțiunile, ca de dincolo de carpați.

Jurnalistica noastră este considerată de mulți, ca o insulă de refugiu pentru mulți, cari nu o pot scoate la bun sfârșit cu alte funcțiuni, sau cariere. Aceasta este și tinda a deveni notă caracteristică a multora, cari nu să pot împretini cu alte funcțiuni. Viața practică ne dovedește din destul aceste afirmațiuni și asepsiuni.

Nu tocmai de mult am avut privilegiul a vedea cum într'un oraș Românesc, unde apar două ziare bune, a mai răsărit, ca din bun senin încă un al treilea ziar, pe care nimenea nu l'a dorit. Toți proprietarii și redactorii gazetelor să plâng azi de puținul sprijin, ce li-l dă publicul cetitor. Sunt mari greutatea, cu cari să luptă azi susținătorii de gazete. Nu am putea zice nici decum, că înființarea de ziare serioase la noi, s'ar face din râvna de câștig material, sau pentruca cineva să-și satisfacă o ambițiune deșartă. Dar vedem și oameni de aceia, cari cu riziul de a-și neglija ocupațiunea din care să susține și cu riziul de a-și submina existența, încearcă și practică lucruri, cari nu cad în cadrul priceperii lor, numai ca să-și poată satisface ambițiunea vagă.

Întrebați pe ori cine în Brașov, că ce lipsă era de apariția *»Ardealului»*? Dacă am întreba în pripă pe D-nul Chiroiu că ce motive l'a îndem-

nat să scoată foaia aceea — însuși nu și-ar putea da seamă.

»Gazeta Transilvaniei» după apariția acelei foi, n'a întârziat a-i face prohodul și dorind ca *numărul prim să fie totodată și numărul ultim*. Tipograful editor se va alege, de sigur cu spese zadarnice și cu un titlu mai mult. Am citit și eu doi *articoli-bazoni*, cari au desgolit pe deplin incompatibilitatea de a scrie a celui redactor.

Am trece cu vederea aceste scârțături gazetărești, dacă pe arena jurnalistică române n'am mai găsi și alte figuri nechemate.

Acest fapt ne-a sugerat ideea de a pune articolului de față titlul de mai sus. A fi ziarist e drept, că este un nume foarte frumos, numai cât acel nume trebuie să fie în concordanță cu aptitudinile scriitorului. — Cariera de ziarist seamănă mult cu cariera de inventator. Pe când, dascălul bătrân macină în școală materialul ce îl predă după unul și același calapod, pe atunci ziaristul trebuie să își combine seria nouă de idei, pentru a le așterne pe hârtia mult grăitoare. Nu este tot atât când scriem pentru un individ, sau când scriem pentru sute de inși. Când scriem pentru un individ ne închipuim că suntem în fața unui mic judecător, iar când prindem condeiul în mână, să scriem pentru sute sau mii de cetitori, trebuie să avem conștiința, că stăm în fața unui mare tribunal moral.

Deci a fi ziarist nu însemnează a-ți bate joc de paciența cetitorilor. Oricine să îndeletnicește cu cetitul de ziar, știe din propriul obicei, sau experiență, că în urma cetirii a trei sau patru coloane de ziar, trebuie să se înțeleagă cu o povață, un îndemn, sau o idee nouă. Să înțelegem — pentru Dumnezeu — că a fi ziarist însemnează un înainte mergător ori chear reformator al stărilor culturale sociale. Numai o mentalitate așezată și bogată poate da deplina garanță, că ideile și cugetările ce valuri valuri țâșnesc din ea — asigură complăcerea mulțumirea cetitorilor.

Nu permitem nici decum ca existențe certe cu studiul și cu morala,

oameni neisprăviți și ca atari incapabili de a se pune în fruntea mișcărilor culturale, să-și dea aerul de bărbați grei. La noi — Românii — sunt încuibate multe păcate sociale în șirurile cărturării și țărănimii. Când ne vine câte un rău din partea streinilor țipăm și înjurăm, iar când vedem că pe teatrul manifestațiunilor sociale își fac loc apariții bolnăvicioase și porniri, cari prin însași coloarea lor să deșudecă — tăcem sau că nu avem curajul a ne opune. Noi cu puțină noastră precauțiune în chestiuni sociale nu numai că pe mulți, cari își aroagă rolul de conducători, ori ziarști nechemăți, i-am desmerdat ori giugiulit, așa că cu timpul acești meșteri mici nu s'au sfiit a se opune și zeflemiza pe adevărații bărbați cu carte, cu știință, cu diplome.

»Pallas», *»Atena»*, sau *»Minerva»* era zeița, ce reprezenta *cugetarea*. Ea ocrotea știința, ocrotea filosofia, desvolta artele și cu un cuvânt ea era figura pe care să răzima ramiu științei. — Ziaristica română, prin ziarștii ei, trebuie să fie o adevărată zână a cugetării, trebuie să fie puntea înțelepciunii, care să aibă menirea a ocroti interesele mari naționale, ale tuturor românilor de bine. *Această »Minerva»* prin ziarștii săi este chemată a duce la izbândă, cu o zi mai curând întruchiparea străduințelor noastre de bine de ori ce natură.

Ziarștii noștri, nu înțelegem pe îndrugătorii frazelor, ci pe cei cu școală și recunoscuți ca scriitori de valoare și cu un trecut luminos — sunt chemați a scoate din nomol carul cultural, adunând în jurul lor pe toți factorii de bine și de progres. Am zis într'un pasagi mai înainte, că a fi ziarist însemnează a fi inventator și reformator. Ideile de avânt nu pot purcede dintr'o mentalitate *laxă*, ci acelea trebuie să țâșnească din o mare bogăție de combinațiuni și o frământare de idei, cari să nu fie aranjate după sistemul unui mehanism sec.

Ziarști noștri cu toate atribuțiunile lor, trebuie să fie oameni asemenea soldatului brav, care să nu să clatine la adierea vântului venit din parte dușmană. Dacă roua, sau ploaia

totdeauna sunt binevenite în timp de secetă, atunci cugetările depuse pe hârtie din partea ziaristilor, trebuie să constituie un aliment de hrană dulce sufletească pentru cetitori. Ne rezervăm dreptul ca cu altă ocaziune să vorbim și mai pe larg despre ziaristii noștri.

Gimbășanul.

Totuși vine Vicariul la Făgăraș.

D-le Redactor!

Mai în zilele trecute cetisem prin gazete, ba auzisem vorbindu-să de mici și mari, tineri și bătrani, ba ne spunea chiar și D-l părinte administrator, că pe Crăciun o să avem Vicariu! Bucuria noastră! A trecut Crăciunul, ba și Anul nou, acum 'l așteptăm pe Bobotează — tot după spusese d-lui administrator — că adevă, împreună au să ne cerceteze umblând cu sfta Cruce, botezându-ne și sfîntindu-ne casele, după strămoșescul nostru obicei, de cari ca buni creștini, nu ne deslipim pân' la moarte. A trecut și sfta Bobotează și totuși nu am avut parte, a-i săruta mâna!

Cu oare care mahnire am trecut și peste aceasta dorință, domolind spiritele, mai cu samă în partea orașului, pe unde au umblat cu sfta Cruce, botezând un tânăr preot, după exterior, dar fără Epatrafir?! și rugându-i să aibă încă răbdare, că-ci de om fi vrednic vom primi noi păstorul nostru de Dumnezeu rînduit, după a noastră vrednicie și mai târziu. Ce se aude și să vorbește acum după Bobotează? Ba s'a scris și în unele jurnale, cum am auzit: că adevă pe Dumineca după Botez 26 Ianuar de bună samă Vicariul va fi la noi și va sluji în biserica noastră! Mare bucurie în tot Făgărașul! Această înveselitoare știre ne-a umplut de bucurie tinăr și bătrân, băețandru și moșneag, toți dornici de a ne vedea și noi scoși de sub tutorat și puși în rîndul fraților noștri gr. ort. din loc și jur, adevă a ne vedea și noi strânsi laolaltă și puși sub paza unui demn păstor, ca cel rînduit de sus, căci turma noastră — pân' oarecând strânsă și bine încheagată ca o falangă — de un timp încoace începe a se risipi, de oare-ce «lupi răsleți» își arată colți și își pun în prăcsă vechiul obicei de a ne desbina și doar' nu fără rezultat?!

Zadarnică ne-a fost așteptarea pe această Duminecă! Și nu ne venea a crede! Noi eram dedați — la astfelu de festivități — a primi și sărbători cu alaiu pe destinatul de D-zeu Vicariu, păstor al nostru făgărășenilor și totodată conducătorul clerului gr.-cat. și al unui întreg comitat românesc.

Ne mângăe nădejdea că: bun e Dumnezeu, și ce nu a fost va fi, sau cum zice proverbul: »mai bine și mai târziu, decât niciodată».

A trecut de atunci încă vreo două Dumineci și nu am avut încă feri-

cirea al avea între noi, pe al nostru păstor, că-ci — după cum nea spus d-l administrator — nu sa putut! Și noi credem spuselor d-lui.

Ne mângăe în fine nădejdea că — după cum ne-a spus Sfinția Sa în sfta biserică, Dumineca trecută — a celor 10 leproși, despre cari a și predicat,* ca adevă de Sftele Paști totuși va fi la noi! Dumnezeu să-l aducă în pace! să auzia din toate părțile.

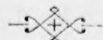
D-le Redactor!

O întâmplare nu o pot lăsa neamintită cu această ocaziune! Adevă: Să vestise că pe Duminecă sus amintită ne vine Vicariu! Vine Vicariu! Alergară tineri și bătrani, mari și mici tinerimea și copilet toți în un suflet, că-ci rogute a veni un vicariu în Făgăraș nu-i lucru de toate zilele. Toți inunda spre biserică. Care cum intra, și eșia! Eșind o grupă de studenți din gimn. de stat, români de-ai noștri gr. cat. fu întrebați de un domn, unde mergeți? Nu e în biserica d-nul vicariu? Surizând ironic, ziseră: Poștește în biserica și vezi, ce e? Nici popa nost, nici dascăl, nici cantor, da nici clopotariu! În Altariu un popă de pe sate, în strana cantorală faraonul închipuit Porumbăceanu!? clopotar și crâsnic nește băețasi!!!

Nu ne venea a crede spuselor d-lor studenți, ca băeți tineri, deci ca să ne convingem, câțiva credincioși mai calmi și cari așteptam sosirea d-lui Vicariu, după zvon, crezând că d-nii studenți vor să ne șeguiască, cu pași grăbiți intrăm în biserică. Ce vedem! Onorat păr. Valer Opriș din Răușor, să lupta din răsuputeri, ca batăr sfta Liturghie să o scoată la cap cu cantorul Porumbăcean**) secundat de un alt vice cantor din 1848. Întrebat părintele Opriș, la fine slujbei, că cum i-sa părut ziua de azi? Răspunsul a fost: De aproape de 10 ani de când preotesc, nu am avut încă ce am întâmpinat azi aici în Făgăraș! Păcatele mele! Toți mau părăsit! Toți sau depărtat, ear eu robul D-lui am rămas, ca să isprăvesc ce Domnul mi-a încredințat, și încă chiar în zina de azi, când după zvon era să fie instalarea Rev. domn Vicariu.

Noi credincioșii puțini, câți am asistat până în fine la sf. slujbă, ajunși la ușa biserici afară, neam întrebat: Ce înseamnă asta? Nici popă! Nici dascăl! Nici cantor! dar nici clopotar, și nici crâsnic? Da toți deodată să se fi prăpădit?! Și fără să le tragă clopotul, ca fețe bisericești? Imposibil! Și ce să vezi? Luni, toți tari și mari și fiecare la postul lui. Și asta înseamnă ceva! De ocamdată atăta.

Un credincios.

* Oare Dumineca trecută în 27 Ianuarie v. 9 Febr. nu a fost Dumineca lui Zachiu?

** Despre aceasta voi scrie după ce va veni dela cursul de cantori din Blaj, unde a fost primit de baci Papiu, căci doar la noi gr.-cat. din Făgăraș, vorba celuia: »Ca la mine, nu-i la nime.»

Pentru plugărima noastră.

— In fața unei calamități. —

(F i n e).

În vederea acestor eventualități posibile, de cari să ne ferească Dumnezeu, ținem că e de datorința noastră să facem atentă, din vreme, plugărima noastră și să o povățuim, cum să-și întocmească trebile ca nu cumva să fie surprinsă nepregătită și astfel să rămână fără grâu și fără cucuruz, ori și numai fără unul din acești stâlpi de temelie ai existenței sale și astfel ajungând, fără de veste, într'o situație desperată. Doar s'a adevărit și se adevărește prea de multeori zicătoarea, scoasă din experiență, a străbunilor noștri «Nulla Calamitas sola», că adevă nici un rău nu vine singur.

Ce e dară de făcut, pentru a preîntâmpina, pe cât e posibil, răul ce o așteaptă pe plugărima noastră și împreună cu ea, pe noi toți?

Iată ce:

1. Cărturari noștri dela sate, preoții, învățătorii, notarii ș. a. vor aduna poporul și se vor sfătui împreună asupra rețelilor, cari bat la ușe, iar unele au intrat și în casă.

Vor constata că fiecare locuitor de cât grâu de primăvară are trebuință pentru sămănat?

Se va compune o listă, care va conține numele proprietarilor, cantitatea de sămăntă, trebuincioasă de fiecare, prețul acesteia și însoțită de o petiție, în care se va arăta și ultima stație a căii ferate, se va trimite cât mai neîntârziat de-a dreptul la „Magyar Mezőgazdák Szövetkezete“ Budapesta (V. Alkotmány utca 31), care va îndeplini comănde, cum am arătat și în numărul trecut al revistei, în rîndul în care ele au intrat, cu prețul de K 28, de majă metrică, incluzive sacul și transportul până la stația căii ferate a cumpărătorului. Numita societate a fost însărcinată de dl. Ministru de agricultură cu Nr. 109,237 dela 11 Ianuarie a. c. să adune grăul trebuincios și să-l vîndă agricultorilor în condițiunile arătate.

Un rău mare e, că tocmai acum, plugărima noastră este lipsită de parale, iar băncile, în criza ce bătue încă, nu-i pot sări într'ajutor cu sumele necesare.

Și totuș ar trebui să se găsească o modalitate pentru obținerea creditului necesar în scopul arătat, intervenind. s. e.: băncile ca mijlocitoare între creditor și cumpărători. Altfel cu greu va putea obține plugarul rezultate multămitoarea în strămtoarea în care a ajuns.

Cumpărând plugarii grăul de primăvară din piață, sau pe alte căi ușor s'ar putea înșela amar. Se vor găsi mulți speculanți, cari vor profita de situația critică și de neștiința plugarilor, vînzându-le grăul de toamnă, în loc de grăul de primăvară. Nu e așa ușor a deosebi aceste două soiuri de grăul; de aceea bine să grijască oamenii noștri, pentru-că sămănând grăul de toamnă în loc de cel de primăvară, nu vor avea de loc recoltă.

Ținem să spunem aici, după „Fitotechnia“ de dl. Dr. G. Maior, că grăul de primăvară se potrivește mai bine pentru regiunile răcoroase ale colinelor și muntelui, cari sunt ceva mai umede.

Grăul de primăvară se sămăne de timpuriu prin Martie sau la începutul lui Apri-

lie, îndată ce s'a dus zăpada și s'a svântat pământul. Pentru el este mai bine ca arăturile necesare să fie făcute din toamnă și primăvară, locul să fie numai grăpat pentru a-i forma țărâna necesară pentru îngropat.

2. Neputând sămăna la timp grâul de primăvară, fie din cauza lipsei de sămânță, fie din cauza timpului nepriincios se va sămăna orz sau ovăs. Orzul în cazuri de mare lipsă, se poate întrebuița la facearea pâinii. În unele regiuni mai sărace orzul se întrebuițează de obicei spre acest scop.

Orzul are vegetația cea mai scurtă dintre toate cerealele, căci în $2\frac{1}{2}$ —3 luni de zile el ajunge la coacere deplină. De aceea cultura lui se urcă mai sus la munte și mai departe către polul nordic, decât ori care altă cereală. El suportă atât căldura cât și răceala.

Oarzele de primăvară se sămăna totdeauna după o plantă de săpat, cum sunt: cucuruzul, napii, cartofii, rapița, trifoiul de un an, leguminoasele etc. Terenul se prepară încă din toamna anterioară.

În pământurile sărace nu e bine să se samene.

Orzul să poate sămăna cât de timpuriu, prin Februarie și Martie. În regiunile mai răcoroase, el se sămăna în Aprilie iar la munte numai pe la începutul lui Maiu. Mai bine să se dea mai des decât mai rar.

3. Cum pământul este și va fi, cu siguranță și în primăvara ce se apropie mai plin de apă, ca în alte primăveri și cum în chipul acesta, ar putea să se întârzie facerea sămănăturilor obicinuite, aflăm că e necesar să atragem luarea aminte a plugarilor noștri și asupra umătoarelor împrejurări:

Cucuruzul nostru se coace în 150—180 de zile. Varietățile mărunte, s. e., *Cincantinul* se coace în 90—100 de zile. Acest cucuruz deși este mărunt la tufu și boabe, este una dintre varietățile cele mai bune pentru noi, din cauza productivității și a greutateii.

Deci în primăverile excepționale, cum poate să fie și în primăvara viitoare, ar trebui sămănat cincantin, care dezvoltându-se mai repede, poate fi sămănat și mai târziu și totuși să se coacă înainte de căderea brumei în Septembrie. El trebuie sămănat, în tot cazul, când prima sămănătură de cucuruz obicinuît nu a răsărit.

Altă varietate de cucuruz este *cucuruzul scorumnic*, numit și *săcuțesc*, care se cultivă pe ambele laturi ale Carpaților până la 800 m. înălțime și se coace în 100 de zile. Pentru regiunile muntoase de la noi și pentru ani excepționali el este neîntrecut și greu de înlocuit cu altul.

4 Pentru cazuri extrem de nepriincioase cu privire la sămănatul de primăvară și când plugarii nu ar fi orientați asupra întrebării, că ce ar trebui să samene în unele locuri, cari nu au putut fi sămănate la timp cu grâu de primăvară, cu orz, cucuruz sau ovăs, — le aducem aminte, că mai sunt două plante, cari dau o hrană bună pentru om și cari odinioară se cultivau la noi pe o scară întinsă. Aceste sunt:

a) *Meiul* sau mălaiul mărunt, care este una din bucatele cele mai vechi și odinioară se întrebuița în mare măsură la alimentațiunea popoarelor. El servia la Daci și Geți la făcutul mălaiului (pâinii) și a mălaiigii înainte de a se introduce cucuru-

zul, el forma la Români nutremântul principal. El rezistă bine la secetă; este însă tare simțitor contra înghețurilor. Ii plac terenurile calde, bogate și curățite de burueni. În terenurile nisipoase și în luncile bogate dă recolte fabuloase. Trebuie 30—50 litri la hectar, 20—30 litri când îl sămănam cu mașina.

Se sămăna dela 1 Maiu înainte și se coace de timpuriu dând 13—40 hectolitri boabe la hectar.

b) *Hrișca* sau hrișca. Față de teren este puțin pretențioasă. Ea reușește bine pe orice teren numai să fie bogat dela natură, adică în terenurile nisipoase, humoase și mareaçoase, pecum și pe terenurile de curând secate și în țelinile sparte din nou. Ea este una din plantele cele mai sigure. În pământurile ce sunt de multă vreme în cultură hrișca se sămăna totdeauna ca ultima plantă după gunoie. Față de plantele premergătoare este puțin simțitoare, se poate cultiva cu succes după orice plantă. Mai des se cultivă în locul cucuruzului compromis (care nu a răsărit, sau a fost bătut de brumă) și a altor plante, pe cari a trebuit să le întoarcem, din cauza nereușirii, primăvara târziu, că ea, cu vegetațiunea ei scurtă, încă tot se face. Ii e de ajuns o singură arătură. Se sămăna târziu de tot, pe la finea lui Maiu și prin Iunie, fiindcă ea este foarte simțitoare contra răcelilor. Hrișca și meiul sunt ultimele sămănături de primăvară. Se sămăna un hectolitr la hectar, iar când se sămăna în rânduri și numai 80—90 litri. Se seceră pe la finea lui August și începutul lui Septembrie. Din ea se poate face atât pâine, cât și mălaiigă, destul de bune amândouă.

*

De încheiere repetăm: e timpul suprem să producem o mișcare generală pe întreaga liniă și să deșteptăm interesul tuturor plugarilor și cărturarilor noștri dela sate, cum și al tuturor primăriilor comunale, al reuniunilor de agricultură, al băncilor, al însoțirilor de credit, al celor de consum și de valorizare, pentruca fiecare să-și facă datorița în scopul preîntâmpinării și delaturării sau măcar micșorării primejdiei semnalate de noi în articolul de față, primejdie, care ar putea să involve în sine pagube de zeci și chiar sute de milioane și să fie amar simțită, pe ani înainte, de plugărima noastră și cu ea împreună, de noi toți. — Fiecare plugar să samene recolte și de vânzare, din cari își face bani, nu numai pentru folosul casei.

Monografia bisericii și școlilor române din Făgăraș.

Momente mai însemnate din trecutul bisericii și școlii din Făgăraș, de ambele confesiuni, greco-orientală și greco-catolică.

(Urmare).

b) Despre școala română gr. cat.

Învățătorii români greco-catolici din Făgăraș totdeauna au stat în legături bune și amicale cu învățătorii români gr. or. din Făgăraș. Acești doi Factori, luminători ai tinerimii, atunci când își făceau examenele semestrului de iarnă și se mestrului de vară, — căci mai înainte tot două examene se făceau la școlile române din Făgăraș, unii la alții luau parte la examene, și se corigau

în ale înaintărei învățământului și în cele ale disciplinării; iar primăvara acestei pioneri ai culturii române își uniau toți elevii fără deosebire de confesiune, și în șir frumos un șir bun veselii copilași și dragălașele copile făceau excursiuni laolaltă cu elevii și elevele școlii române gr. or. din Galați — ba uneori și cu elevii și elevele celor doi dascăli români din Beclean, uneori în pădurea Galațului, dar mai cu samă la „moara de hârtie“ frumosul parc transplantat acum și cu brădet de către marginea de miazăzi a Făgărașului, unde elevii și elevele în număr peste 200 socotiți și cei din Galați și Beclean, cântau cântece naționale, jucau hore românești, și se veseleau mai cu samă la „maial“ dinpreună și cu părinții copiilor și copilelor, cari veniau cu bucurie la maialul copiilor lor, — și bine înțeles inteligența română Făgărașana cu conducătorii școlilor române încă nu lipsiau și în multe cazuri chiar domnii streini, primariul orașului și comitele suprem al comitatului cu alți amplotați din jurul lor luau parte la *maialul școlilor române* din Făgăraș, căci pe atunci domnii polițiști orășanești și comitatenzi, erau invitați și veniau cu deosobită plăcere la petrecerile culturale românești, unde se delectau la jocurile străbune »călușeriul și bătuta“, pre cari le efectuiau învățătorii cu elevii mai în etate, fie chiar și dela școlile statului cari învățau religiunea gr. or. și gr. cat. la învățătorii confesionali ca catiheti, — precum s'a făcut în vara anului 1882, când învățătorul *Nicolau Aron* a jucat călușeriul și bătuta, ca vâtav cu un tricolor român frumos pe după cap, încunjurat de 12 elevi români gr. or. și gr. cat. dela „școala civilă de stat“ din Făgăraș, și domnilor politici, nu li sau făcut rău pentru aceasta, — ba dincontra aplaudau frumoasele jocuri în rând cu brava inteligență română de atunci, între cari pomenesc cu plăcere pe inspectorul școlar român gr. cat. *Nicolae Cozgară*, căpitan ces. regesc în penziune în Făgăraș, carele numai înceta cu lacrimi. le în ochi a lăuda aceste petreori naționale.

Vorbind însă despre timpurile fericite ale școlii române centrale gr. or. „*Radu Negru*“ din Făgăraș din anii 1870, 1871, 1872, 1873, această școală își avea procurat din mătase grea, *un steag național roșu, galben, vânăt*, cu cruce în vârful, pe care la cumpărat doamnele române din Făgăraș cu 60 floreni, pe care elevii îl purtau în fruntea șirului lung de băieți, când făceau excursiuni, și când făceau și maialul, fără ca conducătorii politici ai orașului Făgăraș să'l confişte. (Acest steag se găsește și azi în biserica română gr. or. din Făgăraș; e foarte frumos, și se păstrează ca un relief național de pie memorie.

În anul 1881, când am făcut maialul „școlilor române“ din Făgăraș, fiind învățator gr. or. *Nicolae Aron* cu 92 elevi și învățator gr. cat. *Basiliu Rațiu* cu 62 elevi (eu aveam copii mari din Felmer, Calbor, Boholț, și Galați), am scos »steagul național“ — și frumosul steag din mătase grea cu cruce în vârful roșu, galben, vânăt, bătea tare la ochi, când mergeam pe stradele Făgărașului către „moara de hârtie“ și ce să tot mirau concetățenii streini, că școlile române poartă steag românesc, în frunte (il luasem acest steag, să nu'l mai bată praful închis în cuartirul învățătorului, căci

de 10 ani nu'l mai scoase nimenea la vedere — și era tare frumos, îl scoasem într'un noroc), și prin ulița llenilor un concetățean a început să strige „undeii unionul”, iar ajungând cu conductul la „moara de hârtie” capitanul orașului *Deubel* nia confiscat (oprit) acest steag — și sara nu niam mai întors cu el, — ci învălit lam adus pe furis și l'am pus la locul lui, tot în cartirul învățătorului, căruia i se dase în grije acest steag național românesc.

În anul 1882 făcând „școalele române” din Făgăraș iară „maial” n'am mai scos steagul cel mare, roșu, galben, vânăt, ci numai copilașii de domn: *Liviu Pandrea* (azi Dr. Liviu Pandrea, avocat) *Iancu Turcu* (fostul pretore reposat) și *Pompi Turcu* (azi notar cercual Vaida Recea) de 6—8 ani (părinți le făcuse stegulețe roșu, galben, vânăt din hâtie, a mai putat, fără voia învățătorului, astfel de jucării, și acestea apoi au fost confiscate de capitani polițanești *Trephet* și *Deubel*, duse la judecătoria carea a pedepsit pe învățătorul *Nicolau Aron* cu 30 de coroane (15 fl.) și trei zile închisoare, prețuite tot cu 30 de coroane (15 fl.) total 60 cor. (30 fl.) care ia și plătit ca preot tinăr judecătorului *Köntzey Gyula* în Făgăraș.

De atunci încoace steag național român nu sa mai purtat la „maialul” școalelor române.

Azi școalele române din Făgăraș își fac maialul lor separate: *maialul școalei române gr. catolice din Făgăraș și maialul școalei române gr. orientale din Făgăraș*, — și așa maiale n'au nici un sprijin, căci la maialul uniților nu merg neuniții și la maialul neuniților, nu merg apoi uniții, și așa bieții învățători abiași pot scoate speșele acestor maiale sarbede, numai cu colecte, și așa nu e bine.

Un lucru mai amintesc, și apoi sfârșesc povestea și despre școala română în aceasta monografie.

Amândouă școalele române, și gr. catolică și gr. orientală își au azi edificii corespunzătoare legii aponiene, nu însă salarii una cu alta, — căci școala română gr. catolică din Făgăraș din al său încă din 1909 a făcut învățătorului 1000 de coroane salar, precând școala română gr. orientală nu-și are nici azi salariul învățătorului regulat conform legii aponiene. — (Aud ca conzistoriul gr. or. din Sibiu acum numai în 1912 ar fi votat 500. cor. ajutor la salariul învățătorului român gr. or. ca să i se completeze la (1000 cor.)

Nicolae Aron
preot gr. or.

(Va urma).

DIN ROMÂNIA.

Marți 22 Ianuarie v. noaptea s'a întâmplat o ciocnire îngrozitoare între trenurile București—Vârciorova și București—Burdujeni, aproape de gara Chitilei. S'au sfărâmat patru vagoane împreună cu mașina trenului. Victimele mortale sunt 4, răniți numărâți. Cauza a fost defectuositatea frânelor trenului București—Vârciorova, care a fost și observată oprindu-se trenul pe loc în apropierea Chitilei, dar nenorocirea s'a întâmplat din cauza nedării semnalelor la vreme, fără întârziere, când s'a apropiat trenul. Vagoanele sfărâmate au pricinuit al doilea accident fiind izbite de trenul expres Vârciorova—București și târâte pe o

distanță de 300 m. Panica călătorilor a fost foarte mare.

— Doamna Ana Sp. Haret a binevoit să dăruiască bibliotecii populare a liceului „Lazar” din București 179 volume, cărți de o mare valoare de ale neuitatului fruntaș al țării Spiru C. Haret.

— „*Liga Deșteptarea*”, Duminecă în 20 Ianuarie v. s'a adunat comitetul central al ligei și s'a complectat în chipul următor: 1. S'a ales președinte d-l Dr. I. Cantacuzino, profesor universitar, mare proprietar, (pană acum era vice președinte); 2. În locul de vice președinte s'a ales d-l Vintilă Brătianu. Comitetul astfel complectat a recunoscut că are o datorie de onoare față de munca și inima pusă de Spiru C. Haret în folosul obștesc și a hotărât să sprijine din toate puterile silințele, ori din partea cui ar veni, pentru întărirea neamului.

În fața „*Ligei Deșteptarea*”, nu sunt partide politice, ci numai oameni buni cu năzuinți bune. Vor ajuta și de-aci înainte să sporească fericirea și lumina pe tot întinsul țării.

— A sosit în Capitală A. S. R. Principesa de Wied, nepoata M. S. Reginei, și a fost întâmpinată în gara de Nord de Suverană și de d-nele de onoare. Alteța Sa a fost găzduită la Palatul Regal.

— Joi 17 Ianuarie v., d-l Take Ionescu, ministru de interne, a asistat la depunerea jurământului consiliului comunal al Capitalei.

Războiul.

S'au rupt tratativele de pace începute la Londra între delegații popoarelor balcanice și ai Turciei. Delegații au părăsit orașul, în urma instrucțiunilor date de guvern respective.

Războiul a izbucnit din nou la Adrianopol și la Ceatalgea între statele balcanice și între Turci.

Porturile Varna și Burgas au fost închise din pricina minelor plutitoare așezate la intrarea lor de Bulgari.

1.300 soldați sârbi cu muniții și provizii au fost transportați la Alessio în Albania, spre a da ajutor munte-negrenilor la atacul împotriva cetății Scutari.

Se vorbește că din nebăgare de seamă, între regimentele de infanterie grecești 8 și 9 s'au dat lupte sângeroase în jurul Ianinei. Greșala s'a observat deabia după ce costase viața mai multor soldați.

lată știrile mai nouă:

Continuarea tratativilor româno-bulgare.

București, 10 Febr. n., — Știrea din Sofia dată de „*Agenția Română*” că tratativele diplomatice asupra diferențului româno-bulgar vor continua în capitala Bulgariei se confirmă. Din partea României a fost însărcinat să trateze d. Ghica, ministrul plenipotențiar român din Sofia.

România va părăsi tripla-alianță?

Petersburg, 10 Febr. n. — De Joi s'a produs în presa rusească o schimbare bruscă a felului de a comenta scrisoarea împăratului Francisc Iosif. — Până când și presa naționalis-

tă care este contra unei apropiieri de Austro-Ungaria, comenta în chip favorabil scrisoarea, acum toată presa chiar și cea oficioasă a luat o atitudine fațăș ostilă Austro-Ungariei. Ziarul „*Ruskoje Slovo*”, care este în strânse legături cu ministrul de externe Sassonow, spune că scrisoarea împăratului Francisc Iosif este drumul la Canossa al politicii austriace.

Acelaș ziar spune că scrisoarea împăratului Francisc Iosif este în strânsă legătură cu diferențul româno-bulgar și că România nu va mai fi alătura de puterile triplei alianțe cu cari ea a făcut o experiență tristă.

Viena, 10 Februarie n. — „*Die Zeit*” anunță din Berlin că cercurile diplomatice de acolo, îndată ce flota greacă va forța intrarea în Dardanele, vor considera ca sosit momentul pentru o protestare și vor interveni în scopul reluării tratativilor de pace. Puterile nu vor permite ca flota greacă să atace și eventual să bombardeze Constantinopolul. La Sofia lumea să pregătește pentru acest moment psihologic spre a formula noi pretenții cu prilejul intervenției puterilor.

Temeri de un război între Austro-Ungaria și Rusia.

Viena, 10 Febr. — Ziarul „*Die Zeit*” publică un articol în care descrie pregătirile făcute în Galiția, pentru a preveni un atac din partea Rusiei. Intreg poporul Galiției și Bucovinei trăește în continuă teamă din cauza unui eventual război între cele două imperii și a unui atac din partea Rusiei.

Constantinopol. — Bombardarea Adrianopolului mai urmează ziua și noaptea, dar nu produce decât stricăciuni fără mare însămnătate. Vitejia trupelor imperiale e admirabilă. Bulgarii se ocupă să ridice întărituri pe înălțimile situate la sudul satului Kamilo.

Constantinopol. — Imprejurimile orașului Gallipoli sunt ocrotite de focul artileriei de uscat și de flotă.

Foamete în comitatul Solnoc-Dobâca

Cicloanele, ploile și furtunile din anul trecut, au nimicit recolta întregă, expunând locuitorii la miseria cea mai crudă, pentru primăvara aceasta. La toate acestea a mai venit și ploile torențiale, cari au pus cununa celorlalte pustiri, întrucât sermanul popor despoiat de toate, și-a pierdut și cea din urma speranță de a se reculege. În tot comitatul a fost o slabă recoltă și pe aceia cicloanele nemiloase le-a prăpădit de tot. Unde și unde din mila sorții a ramas ceva, ce sa putut a fost cărate acasă, așa cum a fost, bucatele verzi și cucuruzul mucețit și necopt.

Autoritățile pentru încunjurarea foametei a început conscrierea vîptualelor, și au aflat încă în toamnă că nici 20% a cantității bucatelor pentru trebuință nu este, și dacă nu se va lua măsuri extraordinare în primăvara aceasta, foametea va omori popularitatea stoarsă de mizerii.

Comisiunea a făcut raport guvernului dar guvernul n'a făcut nimica pentru ali-

narea foamei amenințate. Siguranța publică este primejdiuită în măsura cea mai tare, căci oamenii în timpul deacuma nici împrumuturi dela bănci numai capătă, nici la lucru nu să pot duce, căci nu au unde, nici pașapoarte numai capătă. În lunile din urmă a anului trecut 208 familii au cerut pașapoarte pentru emigrare.

Mai tare sunt primejdiile în comunele: Poptelec, Sotelec, Dârjia ung., (Scaunul mic), Bonțnires, Chirău, Cubleșul ung., Ogruș, Heșdatul (pe Someș), Silvașul și Iclodul mic.

Din cucuruzul mucezit, care a fost consumat s'a ivit și boala pelagra. — E tristă soartă în timpul de față! Ear părintescul guvern (mașter) nici habar nu are!!

Cursurile Asociațiunii.

In sala festivă a Muzeului Asociațiunii, cu începere dela 9 Februarie st. n., Duminica, dela orele 5-7 p. m., se vor ținea următoarele cursuri:

În 9 Februarie: s'a ținut 1. Andreiu Bârseanu: Cuvânt de deschidere. 2. Dr. S. Dragomir: Revoluția religioasă a călugărilor Sofronie, 1761.

În 16 Februarie n.: 1. Dr. Silviu Dragomir: Revoluția iobagilor români: Horia, 1784. 2. Dr. Emil Precup: Literatura poporană.

În 23 Februarie n.: 1. Dr. Aurel Crăciunescu: Trecerea dela păgânism la creștinism. 2. Dr. Silviu Dragomir: Revoluția luptătorilor pentru naționalitate: Avram Iancu.

În 2 Martie n.: 1. Victor Stanciu: Zilele creațiunii. 2. Ioan Oțoiu: Latifundiile și mica proprietate.

În 9 Martie n.: 1. Dr. Eleonora Lemény: Evoluția teatrului francez dela drama liturgică până la cea clasică. 2. Oct. C. Tăslăuanu: Grigorescu (cu proiecțiuni de schiopticon).

În 16 Martie n.: 1. Ascaniu Crișan: Fizica în desvoltarea ei de azi. 2. Dr. Eleonora Lemény: Drama clasică și romantică franceză.

În 23 Martie n.: 1. E. Todoran: Formarea reprezentațiunilor și a noțiunilor. 2. Dr. Pavel Roșca: Stările sufletești anormale.

În 30 Martie n.: 1. Dr. Vasile Stan: Originea limbii române. 2. Dr. Ioan Mateiu: Organizație învățământului primar în Ungaria, legea din 1868.

În 6 Aprilie n.: 1. Dr. Nicolae Bălan: Creștinismul și Războiul. 2. Dr. Ioan Mateiu: Organizația învățământului primar în Ungaria, legile din 1879 și 1907.

În 13 Aprilie n.: 1. Dr. Lucian Borcia: Psihologia martorului. 2. Dr. Vasile Stan: Închegarea limbii române. Dialectele ei.

În 19 Aprilie n.: 1. Dr. Nicolae Bălan: Natura o minune a lui Dumnezeu. 2. Gheorghe Stoica: Cooperativele la noi și în străinătate.

Prețul de intrare: 30 bani, pentru studenți 10 bani.

Sibiu, în Februarie 1913.

Biroul Asociațiunii.

De-ale administrației.

— Rugăm pe toți acei stimați domni, cărora s'au trimis foaia „Olteanul” și sunt în restanță pe 1-2 ani, și pe acei stim. domni, cari în fața judecătoriei au cercat

să se scoată de sub sarcina plății abonamentului foaiei cu diferite minciuni, să ne trimită restanțele ce le au, în decursul acestei săptămâni, căci dacă nu, vom fi siliți fără cruțare a face pași pe cale neplăcută a încasa dela restanțieri. — Având mari cheltueli cu tipografia, redacția și administrația etc. — Nu să mai poate aștepta.

Administrația „OLTEANUL”.

NOUȚĂȚI.

— **Conferența învățătorilor români** Sâmbătă în 15 februarie n. a. c. Învățătorii de ambele cofesiuni, din Ungaria și Ardeal își vor ținea o consfătuire, asupra proiectului de lege cu privire la salarizarea învățătorilor, cu scopul de a afla mijloace de apărare în contra primejdiilor ce amenință starea învățătorești de azi. Sunt invitate toate reuniunile învățătorești, ca să-și trimeată un delegat din sinul reuniunii și a se presenta la conferință, fiind vorba de cea mai ardentă cauză învățătorească la Cluj în sala școlii gr.-cat. rom. Jokai utca 6.

— **Sporirea penziilor la văduvele funcționarilor de stat.** După legea cea nouă de penziuni, toate văduvele funcționarilor de stat vor primi un adaus de 20 la sută (a cincea parte din penzia întreagă) dacă vor înainta, încă anul acesta o rugare, în care să spună, că cer sporirea pe temeiul §-lui 81 din articolul de lege 65 din anul 1912. Care nu face rugare nu primește sporul.

Astfel s'a făcut ingrigire pentru văduvele dirigătorilor de stat, dar uită cărmuitorii țării, că sârmanele văduve de învățători încă trag greul vieții din o penzie atât de modestă, încât abia le ajunge pentru pâinea seacă. — Când își vor aduce oare aminte și de ele?

— **Școlarii să nu iasă la înmormântări.** Este datina, că elevii școlilor populare să fie duși pe la înmormântări, sub un motiv ori altul.

Ministrul instrucțiunii publice, pe motivul, că de cele mai multe ori, școlarii duși la înmormântări sunt espuși pericolului de a cădea jertfa morburilor lipicioase, — a oprit școlarii, ca să meargă la înmormântări.

— **Petrecere.** Tinerimea română din Șoars, va aranja Sâmbătă în 2/15 Februarie a. c. o producțiune teatrală. Inceputul la 7 oare. Prețul intrării e de 1 cor. 70 fil. și 40 fil. Venitul e pentru scop filantropic cu următorul program: 1. Fa lelișo, cor. 2. Peșitorii, com. în 3 acte de A. S. Ivan. 3. Despre buna înțelegere, dialog de M. Drăgan. 4. Țiganul Cătană, com. într'un act de E. Suci.

× **Științele medicale,** după multe cercetări ostenitoare, a succes a descoperi vindecarea Epilepsiei (stropșeala), după cum s'a exprimat medicii în cercurile medicale din Budapesta, că medicul specialist Dr. Alexandru B. Szabó i-a succes să vindece epilepsia, în cele mai grele cazuri cu mijloacele folosite de dânsul. Implinind o datorie dacă aducem la cunoștință publică acest mod vindecător. Bolnavilor Informațiile de lipsă li să dă gratuit din partea institutului medical de cură al doctorului

Alexandru B. Szabó în Budapesta, Nagykorona utca 18 sz.

— **Combinații de măritș.** Presa europeană se ocupă mult de cea mai nouă combinație de măritș. E vorba, că principele pe Wales, moștenitorul tronului englez să iee pe principesa Elisabeta, fiica cea mai mare a principelui de coroană român. Principele de Wales este astăzi „cea mai bună parte”, e tinăr de 21 de ani și îl așteaptă cel mai puternic și mai bogat tron din lume. Iar prințesa Elisabeta este una din cele mai frumoase princese ale lumii. Singura greutate pare a fi — după foile engleze — că prințesa e crescută în legea ortodoxă, pe când casa domnitoare engleză este englicană.

— **Cine a avut mai mulți copii.** Dăm mai la vale o listă a mamelor care a avut în viața lor norocul a da naștere la mai mulți copii. Doamna Feodor Vasiliev, nevasta unui, țaran rus a avut 69 copii. Doamna Elphistoe din (Anglia) moartă în 1709: 36 copii. Madame Berry Londra moartă în 1860: 30 copii. Doamna Helen Urkuart (Scotia), moartă în 1556: 36 copii. Madam John Johns (Anglia) 31 copii, Doamna Greenhill (Anglia) 39 copii, Doamna Alice Hocker (Anglia) 41 copii, Doamna Signora Salvisti (Florența Italia) 52 copii. Doamna Viliam Moore (America) 26 copii. Doamna Clark 27 copii. Madame Agnes Racita, New York 32 copii.

DELA SATE.

Streza Cârțișoara, în 24/1 913

Mult stimat dle Redactor!

Vă rog să bine-voiți a da publicități în prețuita foaie „Olteanul” următoarele, despre petrecerea din 2/11 febr. s. n. aranjată de tinerimea română din loc în localul casei comunale.

Cu drept cuvânt pot zice că sătenii noștri până acum nu au aranjat petreceri de felul acesta, decât numai intelligența din când în când, dar atunci nu au fost lăsați poporul de rând, ci numai domni.

În acest an luând inițiativa dl Alexius Monea, numai după Sf. Sărb. ale Nașteri după o muncă zeloasă, în toată seara, dela oarele 6 până la 9 au ajuns la un rezultat foarte frumos, fiind mulțămiiți nu numai țaranii noștri, dar și streinii, cari au luat parte și totdeasemenea intelligența din jur. Prevăzându-să de peste zi, că o să fie lume multă, dl. Monea au luat măsuri ca să se dea o reprezentație numai pentru sătenii din Streza și Oprea Cârțișoară, pe ziuă și anume după amiază dela 3 până la 6 oare seara cu preț redus de 20 fill. eră la părinții diletanților gratis, când sau început reprezentația, sala era plină, încât mulți ar mai fi intrat însă nu aveau loc nici în picioare.

Părinții tinerilor acum pentru prima dată și-au văzut fii și ficele lor pe bină cântând în cor, declamând și jucând pe bină, teatru, schimbați din portul lor, după cum leau cerut rolul cel aveau, iar mamele cu lacrimi de bucurie să întrebau? oare a cui să fie tinărul acela, care vorbește așa frumos, și poate era chiar al său.

Bina au fost încântător de decorată cu țesături, covoară națională. Piesa teatrală. „In sat la Tânguești”, au plăcut mult la

plugarii noştri, deasemenea mult haz au stărnit „Nuntă țiganului.”

Seara pe la oarele șapte sau început iarăși din nou a se aduna numărul public din loc, care pe ziua nu au avut loc, apoi inteligență, mulți streini, chiar și din depărtări destul de mari și fruntași de prin comunele vecine.

Și anume: Viștea inf., Porumbacu inf., Scorei, Serata, Colun, Feldioara, Cârța, Noul român, Ucea inf. etc. La oara destinată de-a să începe producțiunea, localul era așa de plin, încât nu mai puteai răsi în nici o parte și cu toate acestea mulți au plătit bilet, dar nu au putut intra, ba și mai mulți ar fi scos bilete încă, însă văzând cassarul că nu loc, lea spus că nu le poate da. Luminile nu mai ardeau de nădușială, măcar că erau toate ferestrele pe deasupra deschise și sala era destul de spațioasă. La semnalul dat pentru a se începe producțiunea se face o liniște mortală, și corul întonează:

1. Marșul lui Mihai bravul, foarte frumos, care prin farmecul lui arată la români ca și astăzi românii sunt stăpâni pe voința lor.

2. Dușmancele, decl. de E. Folea foarte frumos, arătând, că nu bogăția și luxul au valoare.

3. Tânărul Axente Tarcea decl. Din vremea fanarioților cu un curaj deosebit și dibăcie, dând să înțeleagă poporul de rând, cum au fost tratat mai de mult de stăpânitorii lor.

4. Ști tu măndro, executată de cor, foarte frumos.

5. Iacob Streza, decl. Celor veniți cu destulă dibăcie și energie, dându-să înțeleagă că al cui e viitorul și cui i să cuvine pâne.

6. Veturia Stoica a decl. Româncea dela Grivița, cu îndrăzneală și frumos.

7. Maria Moldovan a decl. frumos poezia Emigrare.

8. In sat la Tânguești, au fost predată cu multă dibăcie, au jucat bine rolul Axente Tarcea pe Guțan, Const. Folea pe Ișig, Const. Folea. jun. pe Lăpuș, și Nic. Banciu pe Guțan deasemenea și ceilalți diletanți.

9. Declamația Ce urât e satul nostru declamată de Rafira Schiopu bine succasă.

10. Năcăjit ca mine nui, cu multă însuflețire cântată de corul tinerimei.

11. Toma Alimos, decl. de Nic. Bucurciu foarte bine.

12. Silvia Folea declamat, Pe lângă boi, tare drăguț și bine.

13. Auzi valea, frumos și cu putere cântată de cor.

14. Doina Moșului, solo, executat de Emilian Schiopu, arată jalea bietului Moș când pleacă la drum, cu ciubară, foarte bine cântată.

15. Anisia Oana, foarte frumos a cântat o doină de jale, încât a pus publicul în uimire.

16. Peneșu Curcanul, declamată de D-l A. Monea au predato cu mult succes.

17. Codru, doină populară tot de același au cântat frumos și jalnic.

18. Căntece de Goga I. II. III. decl. de Ioan Boscă destul de bine.

19. Nunta țiganului, comedie de E. Suciu stărnind foarte mare haz și răs, jucânduși rolurile bine A. Monea, G. Milea și C. Oana, deasemenea și ceilalți diletanți.

20. Eri am fost la popa în claca executat de cor, foarte bine.

După producție au urmat joc până la 2 oare după mezul nopți, la masa diletanților sau cântat multe marșuri naționale și alte căntece frumoase și în urmă apoi joc și voie bună au avut toți românași noștri, până în zori de zi, când abia să puteau despărți de olaltă. Cei cari din întâmplare nu au fost pe acasă și nu au putut să ia parte, roagă cu mare stăruință tinerimea ca să mai represinte în vre'o sărbătoare programul sus numit. Ceace probabil că să va și satisfacă. Sperând că pe viitor să fie tot mai multe și mai frumoase petreceri de acestea.

Un participant.

Serbarea au fost inițiată de fiul parohului A. Monea mehanic, care a arătat că mai mult face, precum a și făcut, decât învățătorul, cu adulții din sat, baremi chemarea și datorința ar fi fost a învățătorului ca să arete ca din odrazlele poporului ce le-au cultivat, ce au putut face spre mulțumirea și lauda tuturor țărănilor? Publicul prin prezența d-lor au arătat însemnătatea acestor petreceri românești că sunt de nețăgăduite foloase, pentru deșteptarea țărănilor noștri români. Să cuvine toată lauda d-lui A. Monea, stăruind și obosind din toate puterile, pentru buna reușită, ceace i-au și succes pe deplin la îndemnul pentru urnirea la lucruri bune și înzestrarea sufletelelor a tinerimei din Streja-Cârțișoara. Ar fi de dorit ca în tot satul și în fiecare lună să se țină asemenea serbări cu teatre coruri, declamări, poezii și cetiri. Iată într'o comună de sub munte, unde nici odată nu sau făcut atari petreceri, s'a dovedit, că nici ei nu supt cu totul părăsiți de lume, fără sunt dornici de înaintare. — E bun începutul!

Mulțămită publică.

Dupăce sau constatat programul moral cu ocaziunea petrecerii din 2 febr. st. n. cu mare plăcere amintim și progresul material, ce a incurs cu ocaziunea aceasta. Din biletele de intrare și dela marimoși domni suprasolvenți și anume:

D-l Alexandru Gabor, notar cercual 5 cor., d-l Iosif Gabor vice-notar 1 cor., On. domn Pavel Monea, paroh gr. or. 1 cor., dl Nicolae Oana, vigil 1 cor., toți din Streza Cârțișoara. Dl Augustin Șandru inv., în Viștea inferioară 1 cor. On. domn Victor Vulcan paroh gr. or. 1 cor., dl Emilian Budac, comerciant 1 cor., din Oprea Cârțișoara, dl Tit. Moldovan, casar 60 fil., d-l Toma Bogdan, vigil 40 fil., din Streza Cârțișoara și dl Ioan Vlădărean 40 fil., din Scorei. Banca „Cârțișoreana” soc. pe acții 10 cor.

Adunându-se suma totală de 125 cor. din care substrăgându-se spesele, a rămas un venit de 25 cor., care e destinat pentru înființarea unui fond, pentru fondarea Bibliotecei populare în Streza Cârțișoara, prin aceasta se aduce mulțumită tuturor sprijinitorilor.

Streza Cârțișoara, 7 Febr. 1913.

Nicolae Oana,
casar.

„Olteanul”, foaia săptămânală socială, culturală și economică să află de vânzare la tutungeria Gh. A. Dușescu, București, Calea Victoriei 113. (vis-à-vis de piața Amsei).

ECONOMIE.

Cum să facem să ne ouă găinile iarna.

Deobicei găinile încep a oua cam pela începutul lui Februarie. Omul însă find adeseori nevoit, a căutat să nu se mulțumească cu ceiace paserea dă de sine, ci să o facă să dea mai mult, dându-i cei lipsește, mai ales în vremea iernei făcând-o să ouă.

A spori ouarea găinilor fără vătămare, nu e faptă rea, căci paserile trebuie să ne aducă folos.

Bătrânii noștri au cunoscut și ei lucrarea căldurei asupra oatului la găini, căci făceau cotețe aproape de locuințele lor, aproape de grajdurile vitelor. Și o dovadă mai vădită este că babele și azi lasă găina să stea pe lângă vatră, ba chiar să ouă în casă, — așa că baba din sat are ouă proaspete ori de câteori i-ai cere și în timpurile cele mai aspre ale ernei.

Ca să încălzim cu sobe (cuptoare), nici pomeneală nu poate fi la noi.

Ne vom mulțumi să facem cotețele alături de locuințele vitelor: să fie bine lipite de cu vară, cu pământ; să fie acoperite cu stof și ferite de a avea ușa în bătea crivățului; pe jos să aiba așternute paie, ce se vor premei des. Și cuibarele deasemenea să fie făcute din pae curate.

Odată cotețele astfel îngrijite să, ne îngrijim puțin și de hrana găinilor, să vedem cu ce trebuie hrănite, căci să nu uităm că hrana e ceia ce dă căldură, ear cotețele numai o păstrează.

Grăunțele atăță oatul; cele mai bune sânt cele de grâu și sămânță de cânepă, cari însă nu trebuie date prea multe, știind de pildă că cânepa e prea aprinzătoare. Orzul, ovăsul și porumbul încă sunt bune, dar ele ajută paserea mai mult la îngrășat decât la ouat.

S'a făcut încercare și cu sămânță de floarea soarelui, care e foarte bună pentru găini, găinile și rațele o mănâncă cu mult gust și sunt tare ouătoare, penele lucitoare și carnea e foarte bună și gustoasă, de aceea să recomandă că cine are puțin loc, să și sâdească floarea soarelui și la timp cotorul să poate folosi și ca pozie la fasole.

Un mijloc și mai bun de a face ca găinile să ouă în timpurile cele mai grele de eamnă, este a le da ca hrană coji de sămânță de in; acestea să pun încuitor după ce se scoate pana sau în orice alt cuptor, numai să nu fie cald tare, și se lasă acolo de să uscă. Și apoi se sfărâmă și se amestecă cu tot atâtea țărățe și făină de gindă; se toarnă puțină apă caldă ca să se facă aluat și în urmă se dă la găinile ce au să ouă.

Nu numai că vor oua dar e o mâncare ce le place foarte mult.

CĂRȚI, FOI ȘI REVISTE.

Contabilitatea, pentru cărturarii dela sate, de Romul Dâmboiu, este titlul unei broșuri ce a apărut în editura „Asociațiunei” cu un cuprins de 30 pagini. Cărticica aceasta cuprinde multe îndrumări pentru însemnarea și purtarea socotelilor, de neguțătorie, întreprinderi, moșii, comune etc., în care să cuprindă 7 capitole, și anume: I. Inventariu despre bani gata, II. Realități, III. Unelte, IV. Animale, V. Produse, VI. Pretensiuni, VII. Datorii, pe urmă Bilanțul și tabela pentru socotirea intereselor, cu procente dela 4—8.

„Asociațiunea” merită toată lauda pentru editarea astorfel de cărticice pline de sfaturi. Cărturarii noștri dela sate, nu sau obicinuit până acum cu astfel de contabilități, pe când alte națiuni și despre sâmnatul cerealelor în diferite pământuri, încă duce contabilitate, și dacă în pământul sâmnat cu un fel de bucată, nu-i aduce procentul cuvenit după sâmnântă și cheltuielile ce le-a avut, pe alt an seamănă alt soi de bucate, și a. m. d. O recomandăm tuturor cărturarilor această bună cărticică.

A apărut Organul „Asociațiunei” Nr. VI de pe lunile Noemvrie—Decemvrie 1912. Anul XLIII. „*Transilvania*” revista asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român. Redactată de secretarul Asociațiunei: Octavian C. Tâslăuanu, Sibiu, strada Șaguna Nr. 6, cu următorul cuprins: Andrei Bârseanu: Discurs de deschidere ținut la adunarea generală din Sibiu; Cuvânt ținut la inaugurarea bustului lui George Barițiu; Dr. E. Dăianu: Problemele Asociațiunii; Prof. G. Precup: Contribuiri la monografia comunei Lehecenii; Dr. Gavrilă Juga: Vieța culturală în Maramureș. Însemnări: Pentru țesăturile românești. Cooperativele în Rusia. Notițe etimologice. Partea oficială. Procese verbale. Ședința a XII-a a comitetului central, ținută la 5 Octomvrie 1912. Ședința a XIII-a a comitetului central, ținută la 2 Noemvrie 1912. Ședința a XIV-a a comitetului central ținută la 7 Decemvrie 1912. Concurs. Cursuri pentru analfabeți. Program de activitate pentru conferențiarul agronomic. Circulară. Circulară. Băncile și Asociațiunea. Apel către toate băncile. Concurs.

A apărut „*Cultura Creștină*” anul III. Nr. 2 din 25 Ianuarie v. 1913 în Blaj, sub redacția d-lor Dr. Ioan Sâmpăleanu, Ștefan Roșianu, Dr. Victor Macaveiu, Dr. Alexandru Niculescu, și Dr. Alexandru Rusu. — Sumarul: Dr. Alexandru Rusu: «În aceasta învinge!» Dr. Ioan Bălan: Limba românească în cele dintâi cărti bisericești (II). Dr. Ioan Sâmpăleanu: Intențiunea Romei față de biserica română din Ungaria. (II). Ștefan Tășiedan: Icoane din viața poporului român din Bihor (1726—1748). (II). Dr. Alexandru Nicolescu: Un cămătar public. în ceasul morții. Cronică: Dela consacrarea Preasfinției Sale episcopului de Lugos (m): Cursuri pentru analfabeți (sr.); Programul serbărilor jubilarie (ar.); Beatificarea Pontificalui Piu IX (sr.). Cărti și Reviste: Dr. Elie Dăianu; Problemele Asociațiunii (ic.) »Lumina Creștinului« (ar.); »Adevărul Bisericesc« (ar.); Cărti intrate la redacție. Telefon. Abonamentul: pe un an 10 cor. pentru străinătate 12 cor. Numărul e 50 bani.

A apărut »*Tovărășia*« organ al federației Cooperativelor sâtești. Anul III Nr. 8 din 15 Decemvrie v. 1912, ce apare în București de 2 ori pe lună. Cu următorul cuprins: T. C. Ionescu Pașcani: Presa și Cooperația Românească. Cuventul Federalilor. Moș Neagu: Activitatea băncei Federale „Unirea Principatelor”. S. D. Spătaru: Inaugurarea localului Băncei pop. „Brâncoveanu”. Invățăminte dela streini. Victor I. Slăvescu: Cooperația agricolă în Austria de jos. Cărti nouă. Congresist: Cooperația la întâiul congres agricol. R. Cercurile cooperative din jud. Buzău și Gorj. Abonamentul 4 Lei. Redacția și Administrația la federația cooperativeelor sâtești, calea Victoriei Nr. 101.

Redactor respons. **Constantin Popp.**

Nr. 131/913 not.

Publicațiune.

Comuna Șercăița (comitatul Făgărașului) va da în arândă prin licitație publică pe termen de 3 ani, adecă din 1 Iulie 1913, până în 31 Iunie 1916 crișma comunală, — constătătoare din 1 boltă, 1 sală mare pentru cărciumă, 2 odăi de locuit, 1 cuhnă de iarnă, 1 cuhnă de vasră, 2 pivnițe

dimpună cu celelalte supraedificate. — Licitarea se va ținea în comuna Șercăița, la cancelaria notarială în 24 Februarie 1913 st. n. la 11 oare a. m.

Prețul strigării să ficsează cu 1700 cor. și licitarea să va începe cu suma aceasta, după care are a să depune 10% vadiu înainte de licitare.

Să primesc și oferte închise, dacă corespund condițiunilor de licitare cari să pot vedea în cancelaria notarială în oarele oficioase.

Șercăița, în 21 Ianuarie 1913.

Primăria comunală:

Petru Bărbat
notar.

George Sdrăilă.
primar.

Publicațiune.

Crășma și bolta comunală din comuna Voivodenii mari la o poziție bună, între două drumuri principale comunale și comitatense cu bună frecvenție. Vânzare zilnică este de 40—50 cor. Cel mai bun loc potrivit pentru negoțul de bucate. Din cauza înbolnaviri nu o mai pot conduce, pe mai mulți ani o predau în arândă din mână liberă. În boltă să află diferite mărfuri țărănești, precum și beuturi, cântare, butoaie și toffelul de măsură necesare pentru ambele afaceri.

Informațiuni mai detaliate doritorii își pot afla tot acolo la

Vartolomeiu Streja

Voivodeni mari, (comit. Făgăraș.)

De vânzare!

6 căruță pe arcuri în bună stare cu covăltir de piele, cu două zițuri de piele, asemenea în stare bună. Se poate aplica și pe sanie, având și talpele de lipsă, să vinde cu preț moderat.

Informațiuni se pot lua la administrația acestei foi.

Misoginul

— Roman italian. —

(24). Trad. de Valeriu Crișian.
(Urmare).

— Poate e ceva procesiune sacră. I-a uită-te numai, că tot mai mult să apropie de noi. În curând au observat, că e o procesiune sacră.

Din depărtare să auzea sunetul de clopot, în care să amesteca cuvintele creștinilor evlavioși.

Aurel s'a întors spre Melania:

— I-a ascultă-i numai. Ce înduioșător e cântecul lor și ce jalnic!

— Eu cred că cineva trage de moarte — zise Melania.

Și după o liniște de-o minută oftă din nou:

— Doamne, ce de tristeță!... Ce durere! — repetă Aurel, ca un echou a simțământului lui intern.

Aurel acum i-a venit în minte bunica lui și simțea par-că, numai aceasta femeie bătrână e singura ființă, lângă care poate afla un cald azil de scăpare. I-ar fi plăcut să aibă acum aripi, să sboare deauna la bunica-sa, să cadă în genunchi înaintea ei, să o roage să-l ierte pentru ori-ce rău, ce i-a făcut vre-odată.

— Bunică, bunică!...

Ca un copil care își caută părinții pierduți, așa a strigat acum și Aurel. Cașicum ar fi așteptat pe bunica-sa, care să-l scoată din chiaosul acesta, în care rătăcește și de unde nu găsește, un drum de scăpare.

...Suna clopotul și sunetele vibratoare aflau par-că un viu răsunset în sufletul lui...

Melania s'a uitat după cei din procesiune și i-să părea, că merg spre Cerresolo. Oare cine e în agonie?

După aceea într'un ton domol, cașicum și-ar vorbi șieși, mai adause:

— Moartea! Iată treapta socială, care ne face pe toți egali...

Privirile li s'au întâlnit: Aurel deodată a observat, că privirea ochilor e aspră. Și a crezut aceleia, ce a putut ceti de pe fața ei. Asta a cetit-o:

— De ce mai supărat? Și de ce să te supăr? I-a privește-mă! Vezi, eu sunt aceia, care te-ar îngriji, ar rămânea lângă tine, te-ar mângăia și în zile de suferință. Iubește-mă, iubește-mă și jertfește-ți pentru mine îngâmfarea făr' de nici un rost.

Acestea i-le-a șoptit privirea copilei și această declarație l'a adus cu totul în confuzie, era supărat și pe lângă aceea și vesel. Simțea în sufletul lui o învingere și

pe lângă aceea și o întristare. Bucurie și desiluzie. Și să cugeta în sine:

— A uita, a uita, toate, toate fleacurile astea. A fugi din calea ori cui, a să retrage undeva departe, departe de zgomotul lumii și a trăit acolo, ca omul preistoric. A fi singur și a nu să spune nimănui, decât frumșeții și gândirei: acestor două ideale vecinice...

Luntrea tăia fășii lungi din undele apei și pe neobservate au ajuns la țarm.

— Am ajuns, d-le conte — zise Melania.

Când s'au dat jos din luntre, Aurel și-a luat adio și a plecat direct spre casă. Înaintea cășii s'a întâlnit cu d-na Borîș și cu d-șoara Luiza, cări au venit, să aștepte pe Melania.

Încă înainte de a putea vorbi ele, Aurel le-a întrebat:

— Ude e bunica?

— A mers acasă înainte de asta cu vre-o jumătate de oră și s-a culcat, fiindcă nu să simțea cam bine — zise doamna Borîș.

— Am știut — zise tânărul — am avut par-că un simțământ de telepatie.

Și cu asta făr' să mai salute s'a întors, a intrat în casă, direct în odaia aceea, unde știa, că găsește pe bunica-sa.

(Ya urma).

„OLTEANUL”

CASSĂ DE ECONOMII, SOCIETATE PE ACȚIUNI, ÎN VIȘTEA-INFERIOARĂ.

Fondată în a. 1893. Cea mai veche bancă sătească de pe valea Oltului. Fondată în a. 1893.

Capital social: 172,800 cor. — Fond de rezervă: 47,000 cor.
Depuneri spre fructificare: 380,043 cor.

Acordează împrumuturi ieftine numai cu . . . . . 8%, pe cambii cu garanți; iar
 « » cu întabulare ipotecară numai cu 7%.
 ————— La înnoiri și prolongiri, să dau înlesnirile cele mai avantajoase. —————

Primește depuneri spre fructificare cu 5% și darea după interese o plătește institutul; depunerile să fructifică de două-ori pe an, pentru depuneri cu scop cultural acordează 5 și 1/2 procente.

————— Banca e deschisă în fie-care zi de lucru dela 8—12 oare a. m. —————

— Afacerile de bancă să pot regula prin postă, telefon și telegraf. —

Prima Tipografie Română

a lui

Constantin Popp

Făgăraș, Vár-tér Nr. 47, (casele I. Peia).

Tipografia execută ieftin și conștiincios:

Acții. — Afișe. — Bilanțuri.	de depuneri. — Necroloage
Bilete de cununie. — Bilete	Note. — Obligațiuni. — Per-
de logodnă. — Bilete de vi-	cepțiuni. — Protocoale. —
zită. — Broșuri. — Circu-	Programe. — Statute, și di-
lare. — Convocări. — Chi-	ferite tipărituri dela cele
tanțe. — Cuverte cu firma.	mai simple până la cele
Erogațiuni. — Invitări. —	mai fine și mai moderne,
Jurnale de bancă. — Libele	— cu prețuri moderate. —

Comandele din afară se efectuează repede.

La tipografie se află pentru ambele confesii tot felul de tipărituri oficioase pentru agendele bisericesti și scolare; cărți de școală și de literatură populară, revizite de scris, etc

Rog On. public pentru sprijinirea binevoitoare și a mă onora cu prețurile comande, cari mă voi da toată silința de ale executa cu gust, prompt și
 ▶ cu prețuri reduse, fără concurență. ◀

Toate comandele, scrisorile private, mandatele cu bani abonamentele foaiei „OLTEANUL” sunt a se adresa la

Constantin Popp

proprietar de tipografie.

La tipografia noastră se află de vânzare următoarea:

Cultivarea viei și manuarea vinului și morburile și vindecarea lor, de *Daniil D. Graw*, învățator și propr. de vii, absl. de cursul de vierit din Bihardioszeg și cursul de pivnițarit din Budafok. Carte abrob. și vevăzută de ministrul reg. ung. de agricultură. Prețul 2 cor. + porto.

Logodna dela Sfântu Ion, dramă populară în 4 acte de *Augustin Szilágyi*, prețul 1 cor. 20 b., + porto.

OSPĂTĂRIE NAȚIONALĂ, BUCUREȘTI.

Strada Academiei Nr. 21, aproape de Bulevardul Carol.

I să recomandă tuturor pasagerilor și excursioniștilor din țară, cei-ce vizitează capitala București a cerceta în strada Academiei nr. 21

„Ospătăria Enache”

a compatriotului nostru Oltean, aranjată din nou cu tot confortul, două sale și o curte pațioasă, unde să poate căpăta cea mai bună și aleasă

BUCĂTĂRIE NAȚIONALĂ.

Diferite vinuri indigene și streine.

Bere bună de Bragadaru.

Diferite beuturi igienice și țuică curată.

Serviciu culant. Prețuri moderate.

Cu stimă

GHEORGE CISMAȘIU

Ospătăria Națională, București.

Nr. 148/913 not.

Publicațiune.

În 4 Martie st. n. 1913 la oarele 2 p. m. se va esarânda prin licitațiune publică, casele comunale, provăzute cu licenție de a vinde beuturi spirituoase, ale comunei Hârseni (Herszény) pe interval de 5 ani, începând dela 5 Iulie 1913.

Dela doritori de a licita să preținde, că înainte de a să licita să depună vadiul de 10% dnpă suma esclamări de 1000 cor., arândă anuală.

Hârseni, în 1 Febr. 1913.

Primăria comună:

George Marhao
notar.

Căldarul Asociațiunei

de pe anul 1913

se află de vânzare cu 30 buuri (15 cr.) la administrația foaiei noastre.